

MARTÍ ROMERO, LUTHIER

Óscar Berruezo

En un món com l'actual, l'ofici de luthier té una especial importància per poder recuperar la memòria històrica musical de qualsevol poble, regió, país, etc. Es pot dir que sense aquests artesans avui en dia no sabríem com sonaven molts dels instruments musicals que s'utilitzaven antigament per fer música a qualsevol lloc del nostre planeta.

L'ofici de luthier és una herència de temps enrere. Els orígens d'aquest ofici, com a ofici en si, es remunten a l'edat mitjana, època en què els joglars viatjaven per tot Europa interpretant

les seves tonades a tot aquell qui les volgués escoltar.

En aquella època eren els mateixos joglars els qui es construïen els seus propis instruments. La destresa d'alguns d'ells a l'hora d'utilitzar les eines per construir-los va fer que altres col·legues els encarreguessin la manufactura dels seus instruments. Això provocà que alguns joglars assolissin tanta fama com a constructors que van abandonar la interpretació per dedicar-se només a la construcció. D'aquesta manera és com van sorgir els primers luthiers.

Aquest és el cas de Martí Romero, tal i com explica ell: «Jo era músic, feia música tradicional, i em vaig trobar amb l'inconvenient que ens interessava un instrument que no el trobàvem enlloc (el tamborí de cordes), i com que jo havia treballat en el món de la fusteria, vaig decidir fer-me'l jo mateix. La sorpresa va venir després, quan companys músics, en veure'l, em preguntaven on l'havia comprat; quan els deia que l'havia fet jo, alguns d'ells em preguntaven si els hi podia construir un per a ells, i qui fa un cistell fa un cove... En aquest món, t'hi vas ficant i al final és com un vici».

Martí Romero és un luthier de Sabadell que es dedica a la construcció d'instruments musicals de música tradicional des de fa vint anys: «El fet d'especialitzar-me en la construcció d'instruments antics fa que sempre hi hagi un cert treball de documentació, d'estudi, necessari per tenir èxit en el moment de l'execució de la feina. Aquest aprenentatge sempre m'aporta coneixements nous que em sorprenen i que m'ajuden per posteriors feines».

Aquesta entrevista té lloc en el seu taller nou, al número 215 del carrer de les Tres Creus, Local A, com no, a Sabadell. Està ubicat en una zona industrial de Sabadell perquè, d'aquesta manera, «puc treballar fins a altes hores de la matinada sense molestar a ningú». Un cop entrem al taller ens sorprenen les seves dimensions, és gran, prou gran com per tenir ben diferenciada una zona de treball, on el Martí té els seus dos bancs de treball i, separada per una oficina, una zona de màquines on hi trobem, entre d'altres, un torn, una universal i una serra de cinta. A part d'això, en aquest taller, hi ha prou espai com perquè els seus alumnes hi tinguin un banc de treball i puguin construir els seus propis instruments sota la tutela del luthier.

Martí Romero treballant al seu taller de Sabadell.

69

LUTHIERS

Martí, per a tu, què significa ser un luthier?

Ser un luthier, a part de ser la persona que construeix instruments musicals, és molt més que no pas un ofici industrialitzat. Crec que més aviat és un art, un art en el qual els instruments que fem no tan sols són objectes per l'ús, sinó que, a més a més, aporten un cert esperit perquè són uns elements que faran art igualment. És a dir, que ens considerem uns artistes a l'hora de fer instruments de la mateixa manera que si fóssim uns pintors o escultors.

Un cop construït el teu primer instrument, per què et vas decantar cap al món de la construcció d'instruments de música tradicional?

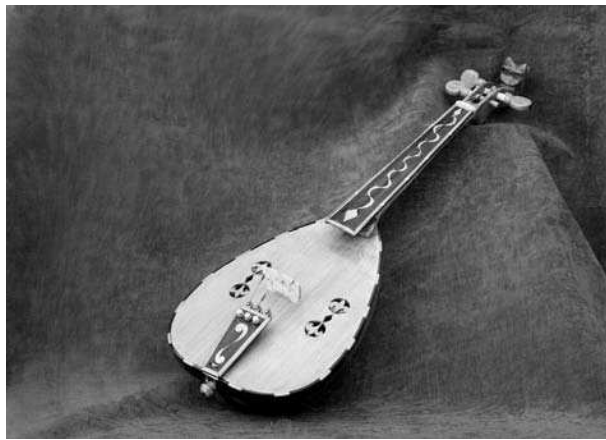
Sempre hi ha un moment en què has de prendre una decisió del que vols fer, i jo em vaig iniciar en el món dels instruments tradicionals i antics perquè era el que més coneixia. D'altre banda, prefereixo això a construir guitarres o violins, ja que el fet de construir instruments que també es venen en el mercat pressuposa haver de lluitar molt, lluitar contra les grans indústries que compren fustes a preus rebentadíssims en relació al preu que les comprem nosaltres, i lluitar amb una sèrie d'elements que, evidentment, moltes vegades no hi pots fer gran cosa, perquè en el món de la guitarra, per exemple, els comerços ofereixen guitarres bastant bones i bastant ben fetes a uns preus molt baixos, això vol dir que dedicar-se a construir instruments estàndards comporta o que els facis per poder vendre'ls a molt baix preu (un luthier només pot reduir els preus baixant la qualitat) o que has de ser molt bo, has d'estar a dalt de tot i per sobre de les expectatives industrials.

A part de tot això la meua elecció crec que va ser molt natural, perquè jo sóc molt tafaer i sempre m'agrada fer coses noves. El fet de construir instruments fets amb un model estàndard pressuposa haver de fer el mateix instru-

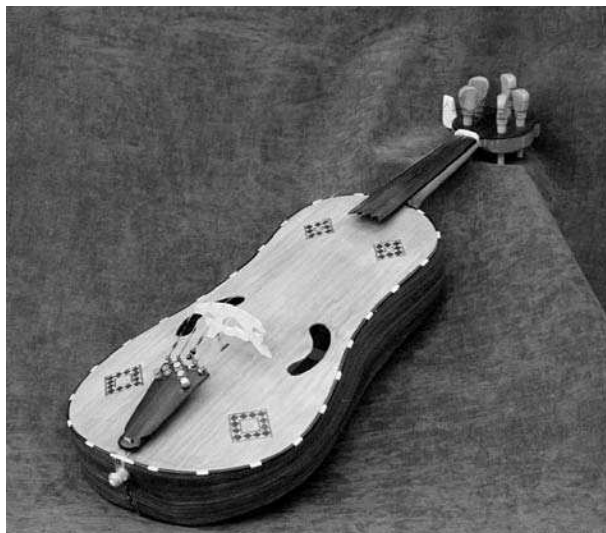
ment o un de molt similar moltes vegades, això vol dir repetir moltes vegades un mateix procés, i a vegades això cansa i es torna una rutina.

D'entre tots els instruments que has construït fins ara, amb quin et quedaries i per què.

Després d'haver fet instruments de corda polsada i corda fregada, potser la viola de roda és el gran instrument, perquè encara que sigui el més complicat i el més difícil, és el que porta moltes satisfaccions a l'hora de construir-lo. A més, tenim l'avantatge que ha sobreviscut fins als nostres dies i això fa que tingui molta història al darre, té moltes formes i molts models, ha passat de ser el número u dins de les corts i de ser un instrument riquíssim, a ser de pobres i captaires; és a dir, tenim un instrument que ha abarcat moltes capes socials i ha tingut una vida molt gran i molt variada.

Rebec.

Fídula.

A nivell constructiu, el primer que ens trobem és la seva gran complexitat, és un instrument llarg de construir i molt complex perquè és molt mecànic, això vol dir que no és com un violí, que més o menys el músic afinarà la nota o no: en el cas de la viola de roda el músic intervé molt poc damunt de l'instrument a l'hora de tocar-lo, això comporta que hagi d'estar construït amb molta precisió, estar molt atents a l'hora de fer els càlculs, a l'hora que les tecles corrin bé, que tallin la corda en el lloc just, que la roda giri ben rodona, etc.

Tot i això que estàs explicant, actualment hi ha molt poca gent que estudiï aquest instrument. Què li diries a la gent que alguna vegada ha vist a algú tocar-lo, li ha agradat, i no sap si llençar-s'hi o no?

El primer que hauran de fer és estalviar, perquè malgrat tots els esforços que fem els constructors

Martí Romero
fent sonar el tambor
de cordes.

de violes de roda, no deixa de ser un instrument que surt car. No és car en funció del que costa construir-lo, en funció del rendiment que dóna de si, però evidentment estem parlant que es triga gairebé un any a construir-ne un. Ara bé, el que és cert és que no deixa indiferent a ningú, tant per bé com per mal, i, de fet, jo animaria la gent a provar-ho, encara que resulti amb una mica de despesa extra del que seria un altre instrument, perquè puc garantir que no conec a ningú que hagi començat a tocar la viola de roda i l'hagi deixat, no sé perquè. Jo sempre ho dic: la viola de roda agrada més a qui la toca que no pas a qui l'escolta, i potser és per això que la gent s'hi fica.

Tornant al món de la construcció, què li recomanaries per sobre de tot a una persona que es vulgui dedicar a la lutheria?

El que li recomanaria és que mai, per qüestions econòmiques, per voler vendre més, faci instruments de baixa qualitat. El bon luthier, crec, ha de tenir un límit de qualitat, o sigui, el luthier és responsable dels seus instruments per tota la vida, o almenys per tota la vida dels instruments, de manera que quan un luthier llença un instrument al món, aquest parla d'ell, parla de la seva rigorositat, de la seva escrupolositat, de la seva manera de construir, i, evidentment, fer instruments a baix preu, amb materials barats, no és la millor targeta de presentació.

El que sí que es pot fer, en un moment donat, és fer un instrument que, al client, no li costi gaires diners, però en aquests casos, les vegades que ho faig, és a compte de perdre'n jo, de diners, perquè no puc deixar de fer un instrument que almenys tingui un mínim de qualitat, tant a nivell constructiu com sonor.

Per què creus tu que l'ofici de luthier és tan desconegut per als profans al món de la música?

Quan a la gent li dius que ets luthier, moltes vegades el que et diuen és: «—Que què?». Aquest és un ofici estrany, no gaire conegut, i potser la culpa la tenim nosaltres mateixos, els luthiers, que fins fa poc en aquest país hem pecat de fer-lo un ofici molt hermètic, destinat a minories, gairebé clandestí, amb molts secrets. Jo mateix, quan vaig començar a interessar-m'hi, vaig trobar moltes portes tancades als nassos, ningú t'explicava res, on podies treure materials, on podies trobar eines, i em vaig haver d'espavilar molt. Fins un dia que surts a l'estranger i t'adones que allà hi ha de tot: cursos, plànols, materials, etc. Tot i això, aquesta no és la meua filosofia: sempre que puc vaig a fer demostració de l'ofici perquè la gent vegi com es construeix un instrument musical, que tothom qui hi estigui interessat pugui anar a algun lloc i veure-ho sense cap problema. Per això, amb aquestes expectatives i

La Folkabanda

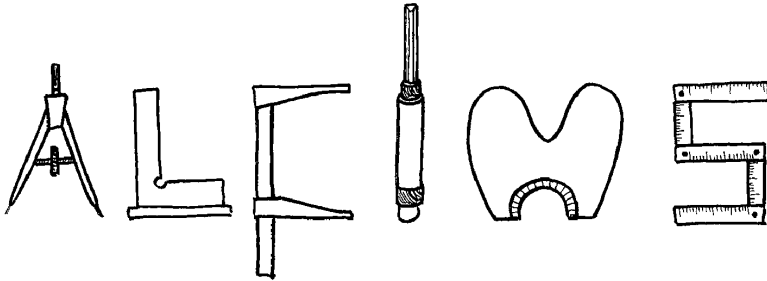
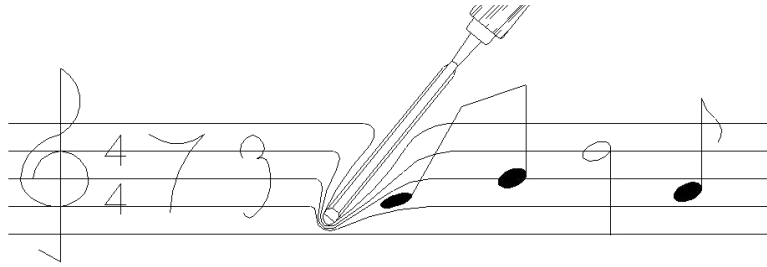
Música de la terra per a escoltar i ballar.

"... plantea una propuesta original, repleta de matices, con un resultado esplendido. Una delicia..." (Levante-EMV)
 "Una propuesta farcida d'al·licients i molt recomanable, ballable, audible, sincera i pulcra." (Saó)

Nou disc: Folk A Banda

CONTACTE: <http://lafolkabanda.gruponeo.net> - lafolkabanda@gruponeo.net
 Vicent Simón - 677590960 - C/ L'Hort de Xufa, 27 - 46136, Museros (València)

aquesta voluntat, l'any 1986 vaig posar en marxa una escola taller, de manera que tota aquella gent que tingui interès per aprendre alguna cosa sobre aquest ofici, o simplement vulgui informació sobre el seu instrument, tingui un lloc on acudir.

Pel que fa als teus potencials clients, els estudiants de música o els músics, què els hi diries per convencer-los que s'acostin a un luthier abans d'anar a comprar un instrument industrial?

L'avantatge d'un instrument fet per un luthier davant de l'industrial és que el luthier pot treballar molt lliurement, i directament, amb els propòsits que té el músic, és a dir, que podem fer el mateix instrument que es ven a la botiga però personalitzat, ens podem permetre el luxe de fer un mànec més ample si el músic té les mans molt grans, podem jugar amb el timbre de l'instrument, fent que sigui l'idoni que vulgui el senyor que l'ha de tocar, adaptar-lo a si ha de tenir més o menys volum, tot això a part de poder fer l'aspecte exterior que vulgui el músic, és a dir, ens podem amotllar directament al que vol el client.

I a més a més pots fer coses que suposo que són difícils de trobar.

Sí, els luthiers com jo, que no es dediquen a fer instruments com els que es fan a les fàbriques, ofereixen també la possibilitat de construir un instrument que no es trobarà al mercat.

Quina és la relació que es produeix entre un músic i un luthier en el moment en què el primer li encarrega un instrument?

La relació és completament estreta. Jo prefereixo sempre trobar clients que siguin exigents i que tinguin sobretot clar el que volen, després és quan jo em puc esplaïar en la seva construcció. Tot i això, moltes vegades el que passa és

que quan una persona m'encarrega un instrument musical, em demana que li construeixi el mateix que vaig fer per a un altre músic i, és clar, això és impossible, perquè jo, d'instruments iguals, no n'acostumo a fer. El que jo faig és mirar d'adequar-los a les necessitats, al gust i a la personalitat de cada músic, de la mateixa manera que fa un sastre a l'hora de fer un vestit.

Per acabar, Martí, em podries explicar alguna anècdota divertida que hagis tingut al llarg de la teva carrera?

Alguns encàrrecs han estat divertits perquè han sigut molt estranys, com el cas d'un senyor que em va encarregar una lira, tal i com dia ell, «com les de Neró». Un cop la va haver encarregat, em va dir que quan la tingués feta li enviés a Huelva; és clar, jo li vaig preguntar: «—Perquè vol una lira?», perquè aquest és un instrument molt estrany que te'l demanin, però ell no m'ho explicava. Un cop acabada, el vaig trucar i em va donar la seva adreça, era la presó de Huelva. Primer vaig pensar que era algun pres, però el final va resultar ser el metge de la presó. Mai he sabut perquè me la va encarregar. Tot i així, al cap d'un temps em va enviar un missatge felicitant-me i dient-me que li havia agradat molt.

VOLS CONÈIXER COM TREBALLA UN LUTHIER?

Has sentit algun cop la curiositat de saber:

- Què fa que una flauta soni?
- Com és per dins l'instrument que estic tocant? Per què?
- Per què dos instruments iguals sonen diferent?
- Quan vaig a comprar-me un instrument, com puc saber, sense sentir el seu so, quines diferències hi ha?

Si mai t'has fet alguna d'aquestes preguntes i no has trobat resposta, envia'ns un correu electrònic a alcimsoscar@hotmail.com (indicant LUTHERIE) i et respondrem amb l'ajuda d'un luthier amb experiència contrastada com és Martí Romero.

Esperem les teves comunicacions.

ASSOCIACIÓ DE LUTHIERS I CONSTRUCTORS D'INSTRUMENTS MUSICALS DE SABADELL

Un instrument musical és com un ésser viu, percep igual que una persona allò que l'envolta, i en condicions desfavorables es queixa desafinant-se. Igual que una persona necessita atencions, perquè, si mai no se'n té cura, envelleix, arribant a morir.

Qui no ha cregut mai que el músic en realitat no és més que un espectador, i que l'instrument està interpretant el que ell vol? I és que de la mateixa manera que un pare o una mare cuiden el seu fill, un músic cuida el seu instrument.

És en aquest punt quan el músic es pregunta: com sé jo les necessitats del meu instrument? , qui me les pot explicar?, on puc aprendre com ha nascut?, i si anem més enllà, com puc construir-me'n un amb la tutela d'un luthier experimentat?.

Fins fa poc aquestes eren preguntes amb una resposta difícil, actualment, a Sabadell s'està creant una associació que té per finalitat donar a conèixer l'ofici de luthier a tota aquella persona interessada. Ens diem Associació de Luthiers i Constructors d'Instrumentos Musicals de Sabadell (A.L.C.I.M.S), i ens trobem a:

C/ Tres Creus, 215
Local A
08202 Sabadell (Vallès Occidental)
Tel. 639.26.34.19 (Martí) - 630.16.90.27 (Òscar)

Estem just al costat de la parada de Renfe de Sabadell Centre i de la parada d'autobusos de Sabadell.

Els socis fundadors de l'associació som: Martí Romero (luthier), Àngel Revelles, Òscar Berruezo, Alfred Fernández, Joan Mena, Rubèn Granado, Marc Soler i Seve Vaquerizo.

La finalitat d'aquesta associació, és la de ser una referència per a tota aquella persona interessada en el món de la lutheria, que vol rebre una formació, tant a nivell teòric com constructiu, del que és la construcció d'instruments musicals, ja sigui perquè:

- Té la il·lusió de construir-se un instrument musical determinat.
- Vol conèixer les tècniques amb les que treballa un luthier.
- Vol conèixer aspectes tècnics dels instruments musicals.
- Vol conèixer com és per dins l'instrument que utilitza.

Amb l'avantatge de poder tenir un banc de treball on avançar individualment, sempre amb la supervisió de un luthier amb nom com es el Martí Romero.

També ens plantegem, com a objectiu, aplicar les noves tecnologies a la construcció d'instruments musicals (utilització de programes CAD pel disseny, de programes de tractament del so, etc.).

73

LUTHIERS

ESCANDALL

Els dolçainers de PUGGOL

Tel. 687 924 492